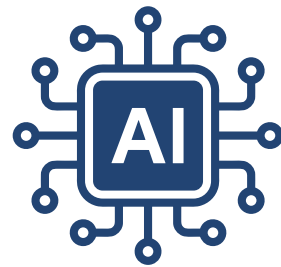

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej w Reformie26. Kompas Jutra

Jak realizować Profil absolwenta i absolwentki
w codziennej pracy nauczyciela?

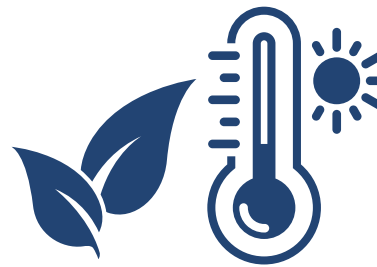
Prezentacja skierowana do Rad pedagogicznych

Zmieniający się świat wymaga przemyslenia edukacji na nowo

Globalizacja i technologie

Błyskawiczny rozwój AI i postępująca digitalizacja.

Wyzwania środowiskowe

Zmiany klimatyczne wymagające nowych rozwiązań.

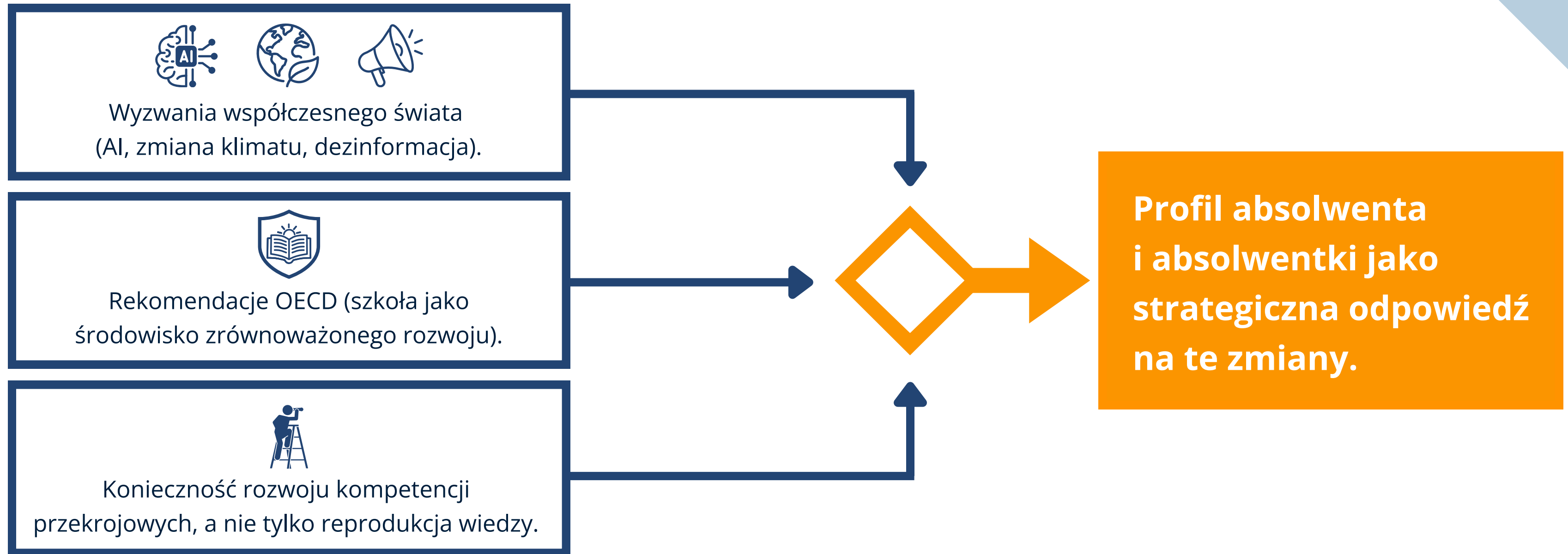

Przemiany społeczne

Kryzysy, migracje, nierówności i zagrożenia dla demokracji.

**Pewna jest tylko zmiana. Szkoła nie może już kształcić do świata, który minął.
Musi uczyć elastyczności, odporności i proaktywności.**

Dlaczego szkoła się zmienia?

Architektura Profilu absolwenta i absolwentki: Reforma 26. Kompas Jutra

Wartości: ◆

Moralny kompas
nadający kierunek

Kompetencje: ◆

Przekrojowe (społeczne,
osobiste, poznawcze)
i fundamentalne
(język, matematyka,
cyfrowe, ruchowe)

◆ Sprawczość i dobrostan:

Warunki skutecznego
działania i uczenia się

◆ Wiedza:

Zrozumienie otaczającego
świata w obszarach
kształcenia

Rdzeń: wartości jako moralny kompas

Dlaczego wartości są w centrum?

Silny fundament pomaga odróżniać prawdę od fałszu i dobro od zła w złożonym świecie.

Kluczowe wartości profilu:

- Wolność i wspólnota
- Solidarność i odpowiedzialność
- Sprawiedliwość i szacunek
- Prawda, dobro, piękno

Sprawczość i działanie

Sprawczość to zdolność do kreowania zmiany, a nie tylko adaptacji do niej. Składa się z czterech elementów napędowych:

1. Nastawienie na rozwój:

Wiara, że umiejętności można rozwijać poprzez wysiłek.

2. Przekonanie o własnej skuteczności:

Świadomość swojego potencjału i wpływu.

3. Samoregulacja: Zdolność do zarządzania własnymi emocjami, uwagą i zachowaniem.

4. Poczucie przynależności do wspólnoty: Działanie z myślą o dobru otoczenia.

Fundament rozwoju: dobrostan i kompetencje

Warunek
skutecznej
nauki.

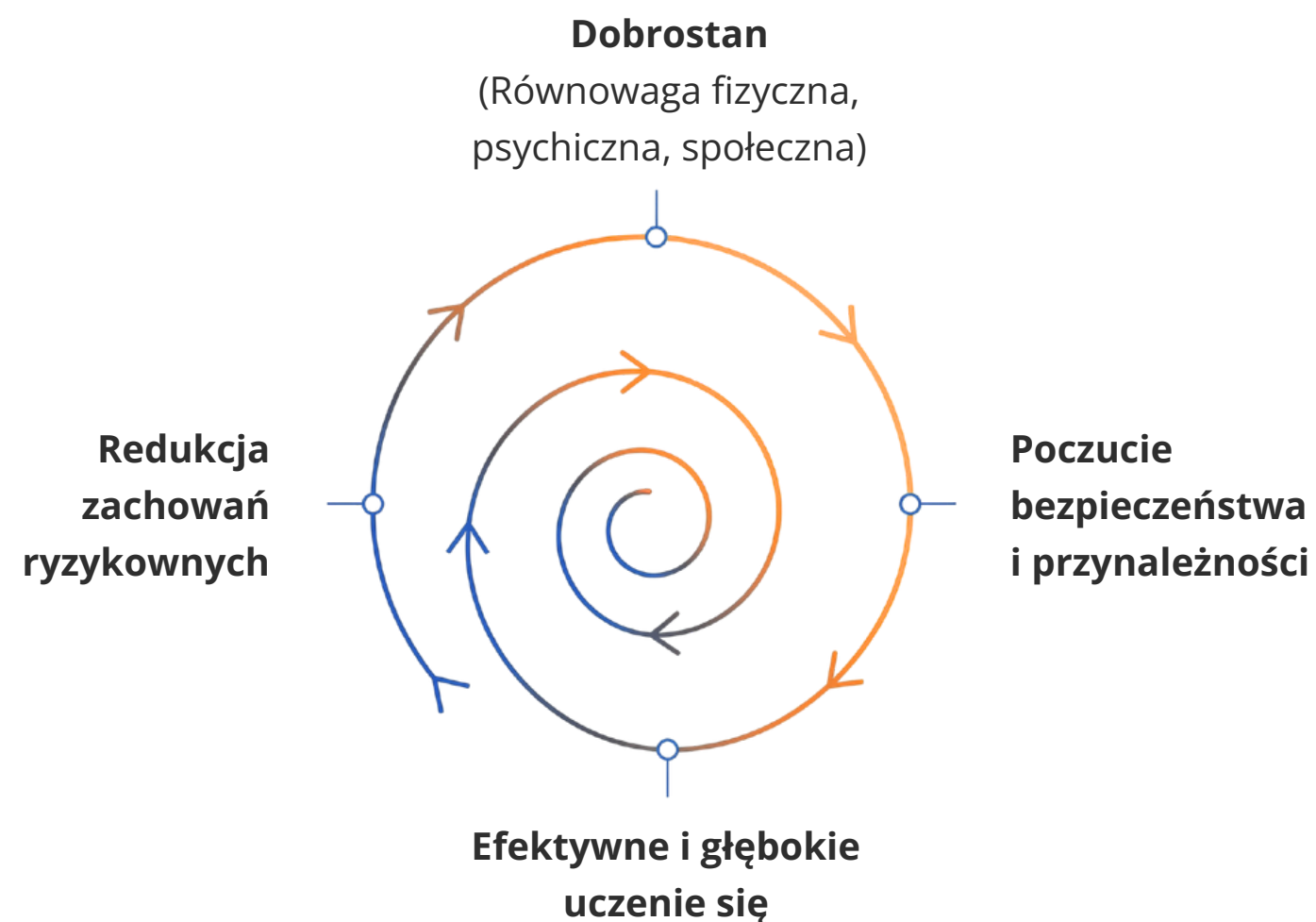
Poczucie
bezpieczeństwa
i przynależności.

Dobre relacje
rówieśnicze
i uczeń-nauczyciel.

Motywacja wewnętrzna
wypływająca
z poczucia sensu.

Dobrostan jako warunek konieczny skutecznej edukacji

Następuje radykalne przesunięcie z podejścia problemowego (redukcja deficytów) na podejście rozwojowe (akumulacja zasobów). Dobrostan nie jest dodatkiem do nauki – jest jej biologicznym i psychologicznym fundamentem.

Badania naukowe oparte na międzynarodowych analizach jednoznacznie udowadniają: szkoły aktywnie wspierające dobrostan osiągają istotnie wyższe wyniki naukowe, a pozytywny klimat środowiska bezpośrednio redukuje wskaźniki zachowań ryzykownych.

Wychowanie jako holistyczny ekosystem

Szkoła jako spójny organizm. Wychowanie przenika każdą sytuację edukacyjną – to nie jest odrębny przedmiot.

Każda lekcja jest sytuacją wychowawczą

Klimat i Język: Sposób komunikacji nauczyciela.

Współpraca: Promowanie pracy zespołowej zamiast rywalizacji.

To tutaj – na każdej lekcji matematyki, historii czy wf-u – realizuje się Profil absolwenta i absolwentki!

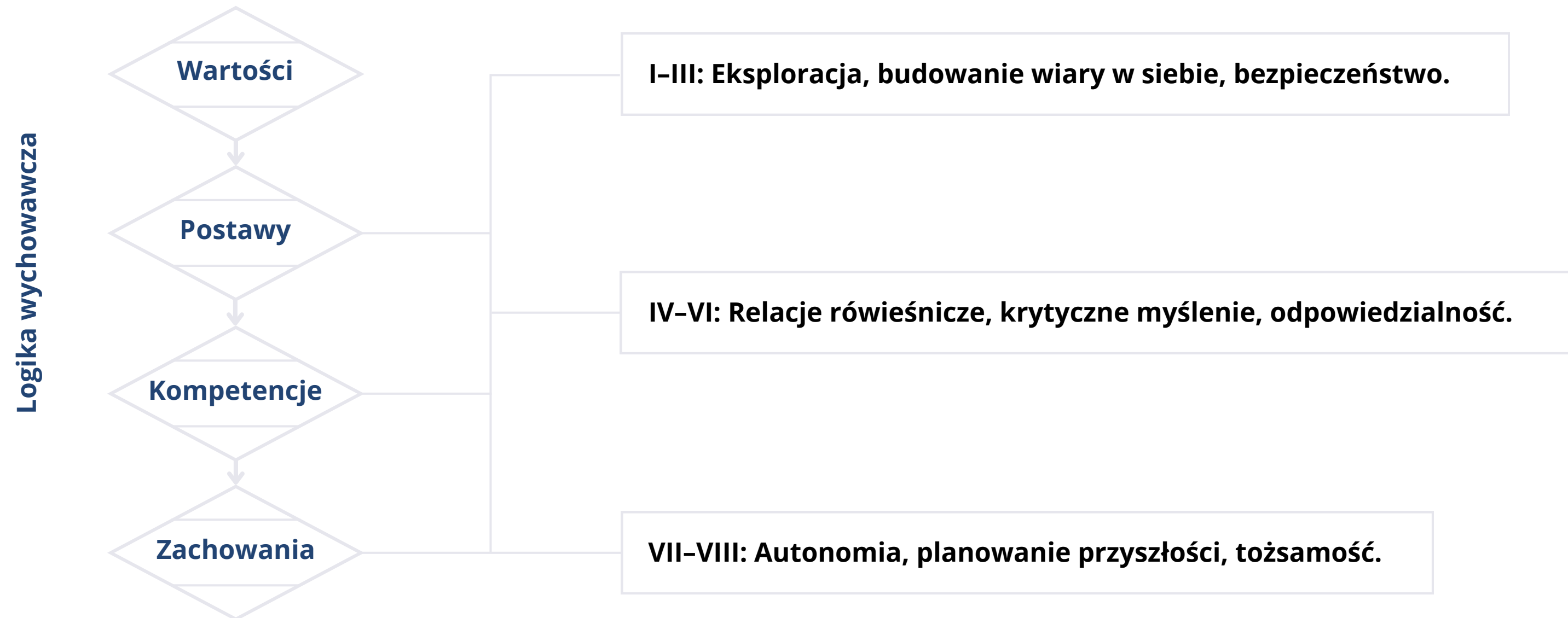
Ocenianie wspierające: Informacja zwrotna zamiast kary.

Komunikacja: Bezpieczeństwo wyrażania własnych myśli.

Dynamika rozwoju poznawczego, moralnego i psychospołecznego

Etap edukacyjny	Rozwój poznawczy (J. Piaget)	Rozwój moralny (L. Kohlberg)	Podejście wychowawcze
Klasy I-III (Odkrywanie podstaw)	Egocentryzm, myślenie konkretno-obrazowe. Uczenie przez działanie i naśladowanie	Moralność zależna od dorosłych. Reakcja na proste zasady i emocje	Wychowanie przez codzienne rytuały, pedagogika troski, emocjonalne doświadczenie współpracy. Zewnętrzna struktura
Klasy IV-VI (Pogłębianie i porządkowanie)	Przejście do logiki i operacji konkretnych. Utrzymana potrzeba odniesień do realnych sytuacji	Potrzeba utrzymania harmonii w grupie. Silne poczucie sprawiedliwości	Współdecydowanie, praca projektowa, rówieśnicy jako punkt odniesienia. Trening współodpowiedzialności za grupę
Klasy VII-VIII (Refleksja i wybory)	Myślenie abstrakcyjne i analiza sytuacji hipotetycznych (operacje formalne)	Budowanie własnego systemu wartości. Refleksja etyczna i obywatelska	Formowanie tożsamości i autonomii. Dyskusje, wolontariat, analiza dylematów moralnych i długofalowych skutków działań

Kompas wychowawczy i mapa rozwojowa ucznia

Działania muszą być spójne pionowo (od wartości do zachowań) i poziomo (adekwatne do wieku).

Rola nauczyciela w nowym modelu edukacji

Ekspert przedmiotowy

Przekazuje wiedzę i kształtuje kompetencje poznawcze w ramach swojej dziedziny.

Mentor rozwoju

Przewodnik wspierający ucznia w odkrywaniu potencjału i wyznaczaniu celów.

Wychowawca relacji

Buduje poczucie bezpieczeństwa, przynależności i modeluje kulturę komunikacji.

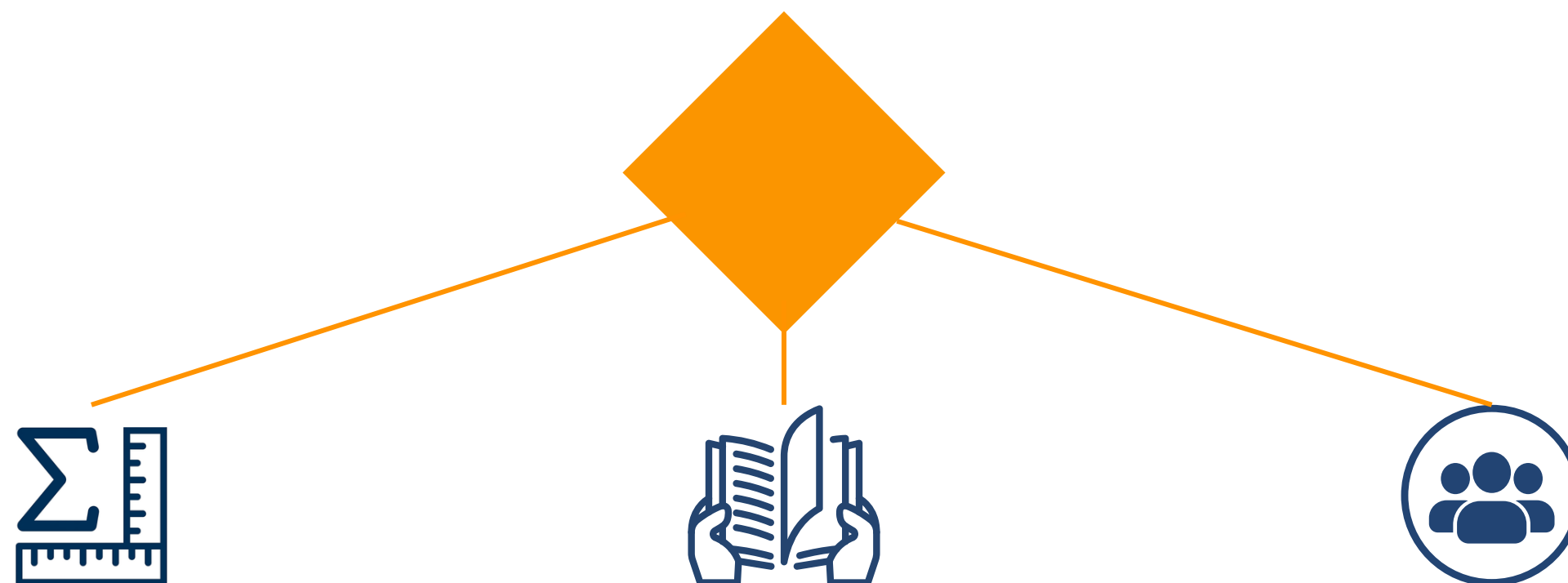
Organizator środowiska

Tworzy przestrzeń sprzyjającą samodzielności, odpowiedzialności i uczeniu się.

Od szkolnego dokumentu do strategii rozwoju

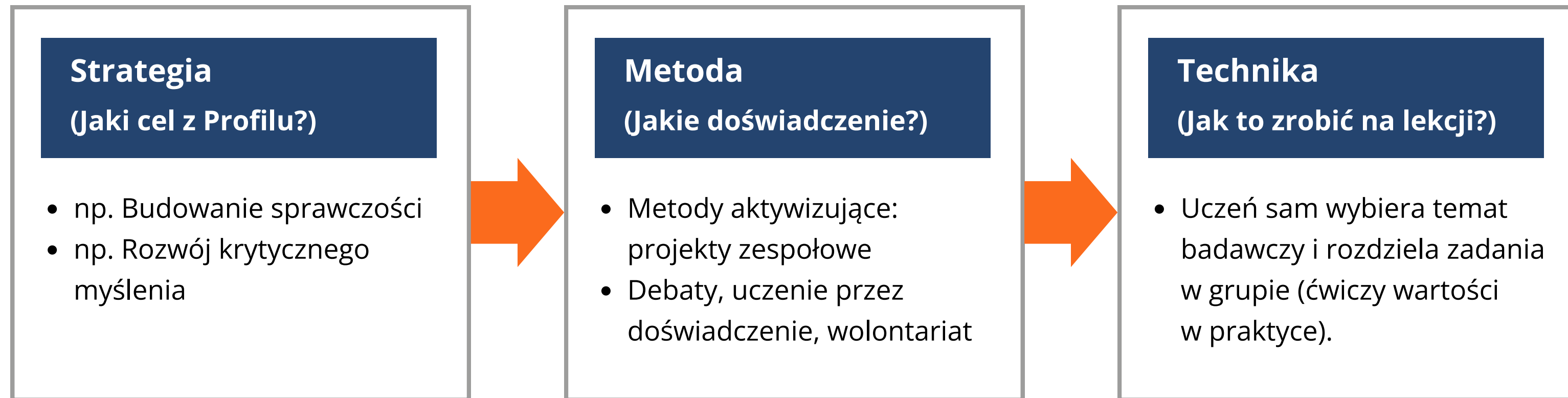
Program wychowawczo-profilaktyczny
NIE OPISUJE pojedynczych działań i wydarzeń.

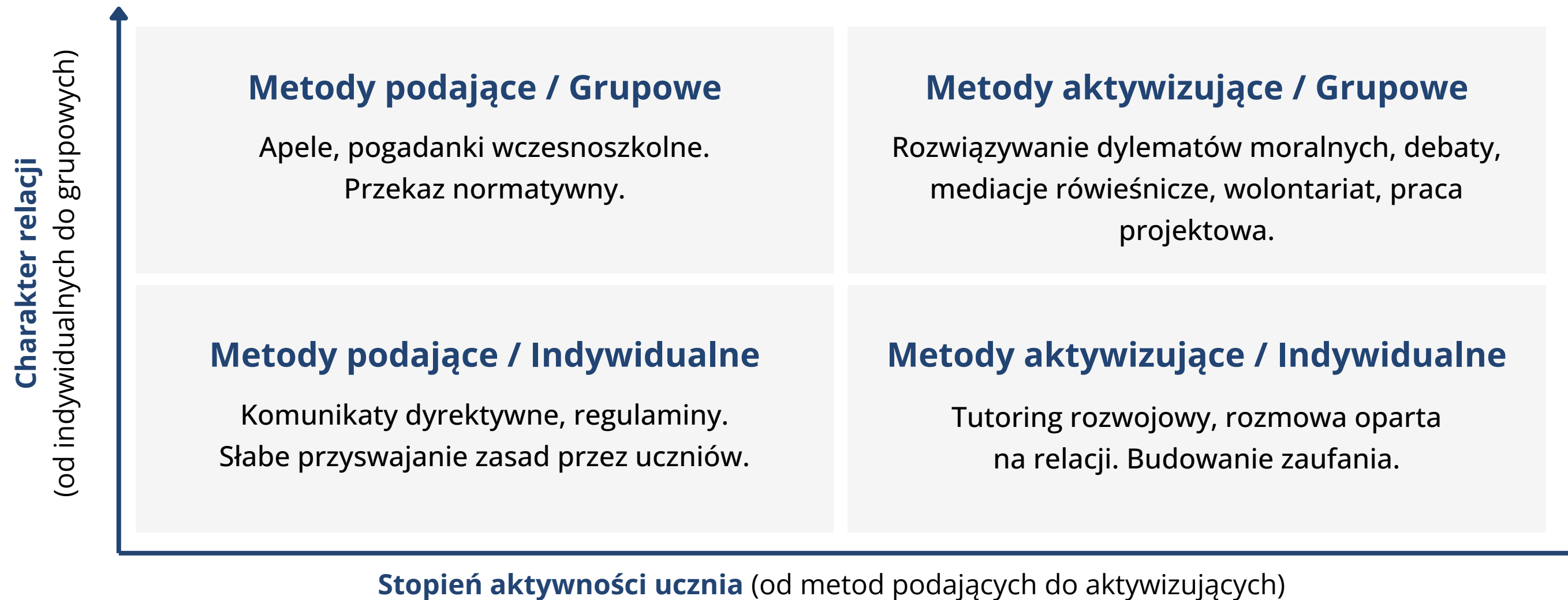
Program organizuje rozwój ucznia. To strategiczne narzędzie, które spaja codzienną pracę matematyka, polonisty i wychowawcy wokół jednego wspólnego celu: Wizji absolwenta i absolwentki.

Planowanie działań: strategia, metoda i technika

Wybór metod pracy na lekcji musi celowo budować konkretne cechy Profilu absolwenta i absolwentki.

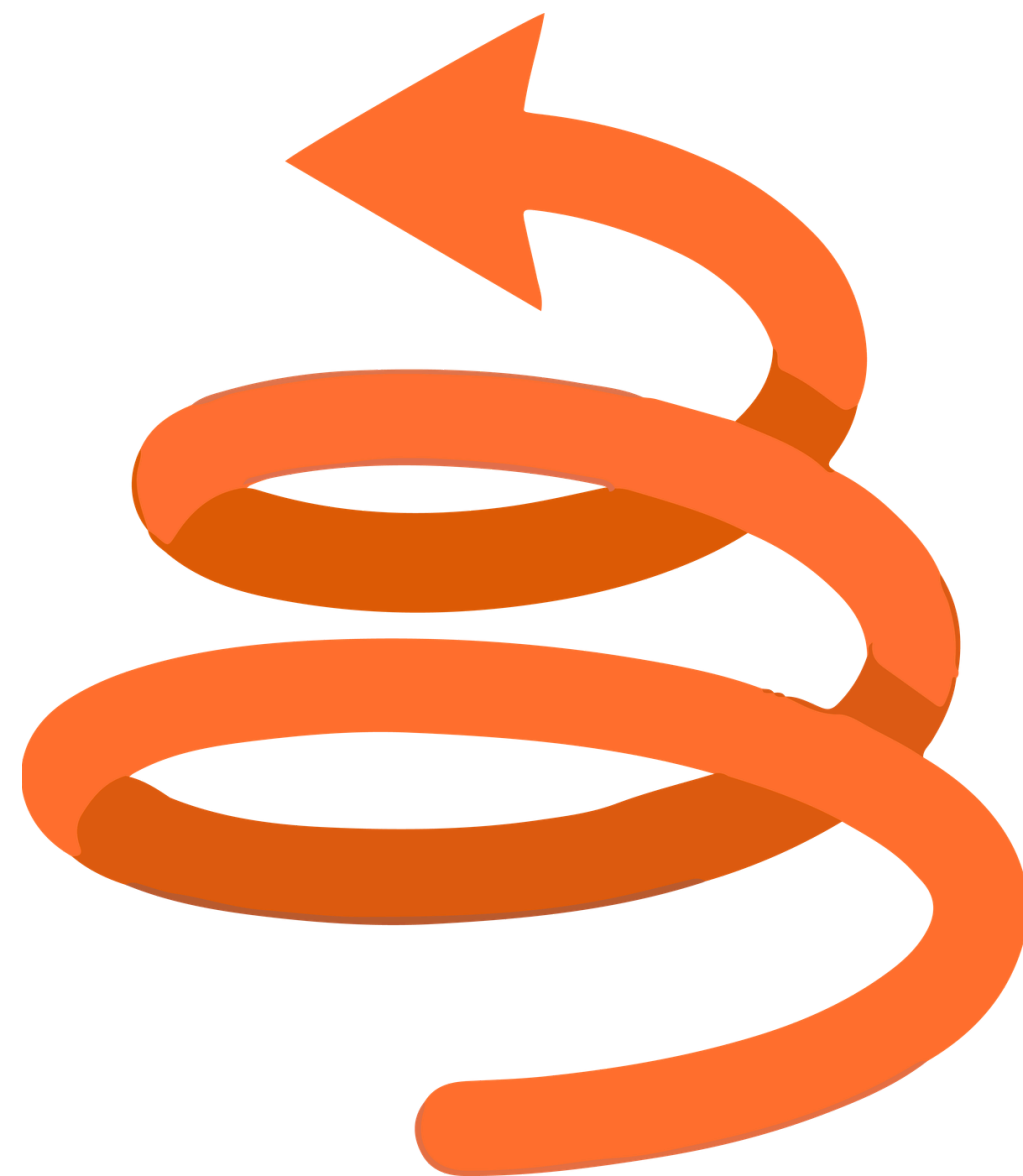

Metodyka oddziaływań wychowawczych

Teza: Zgodnie z teoriami Piageta i Kohlberga, postawy ulegają trwalej internalizacji poprzez doświadczenie i dyskurs.

Spiralny układ zajęć z wychowawcą

Zastosowanie

Zaawansowana analiza i autonomia (np. odpowiedzialność za decyzje życiowe i planowanie przyszłości).

Pogłębianie

Powrót do wartości w obliczu nowych problemów rówieśniczych (np. bezpieczeństwo cyfrowe, rozwiązywanie konfliktów).

Wprowadzenie

Rozpoznawanie podstawowych wartości i norm współpracy (np. czym jest szacunek w klasie).

Systematyczne powracanie

Do kluczowych wartości i kompetencji na wyższych poziomach trudności; ściśle dostosowanych do etapu rozwoju i wieku ucznia.

Cykl uczenia się: doświadczenie jako fundament

Wychowanie zachodzi przez kierowaną refleksję nad tym, czego uczeń doświadczył.

Zaciekawienie

Pobudzenie motywacji wewnętrznej i otwartości na nowy problem.

Zastosowanie

Przeniesienie zdobytej wiedzy i postawy na nowe, codzienne sytuacje szkolne.

Doświadczenie

Aktywne działanie ucznia, praca projektowa lub sytuacja społeczna.

Refleksja

Analiza tego, co się wydarzyło. Nauczyciel pomaga dostrzec sens działań.

Uczeń w centrum: indywidualne cele i ocena zachowania

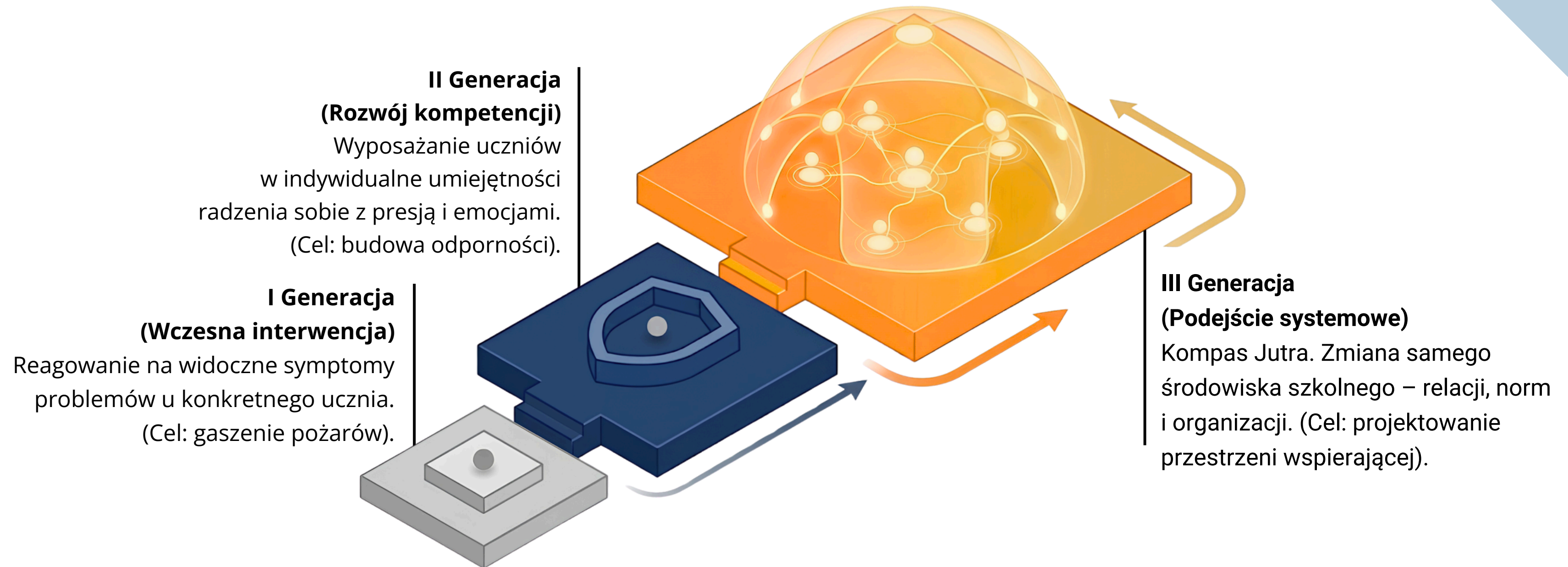
- Profil absolwenta i absolwentki to cel wspólny, ale droga jest indywidualna.
- Każdy uczeń powinien wiedzieć, nad czym pracuje (np. „Moim celem w tym semestrze jest lepsza współpraca”).

- Ocena zachowania powinna służyć nie jako kara, lecz jako informacja rozwojowa.
- Włączenie ucznia w samoocenę (dialog, informacja zwrotna).

Ocenianie wspiera rozwój tylko wtedy, gdy prowadzi do refleksji i uczy brania odpowiedzialności.

Ewolucja profilaktyki szkolnej

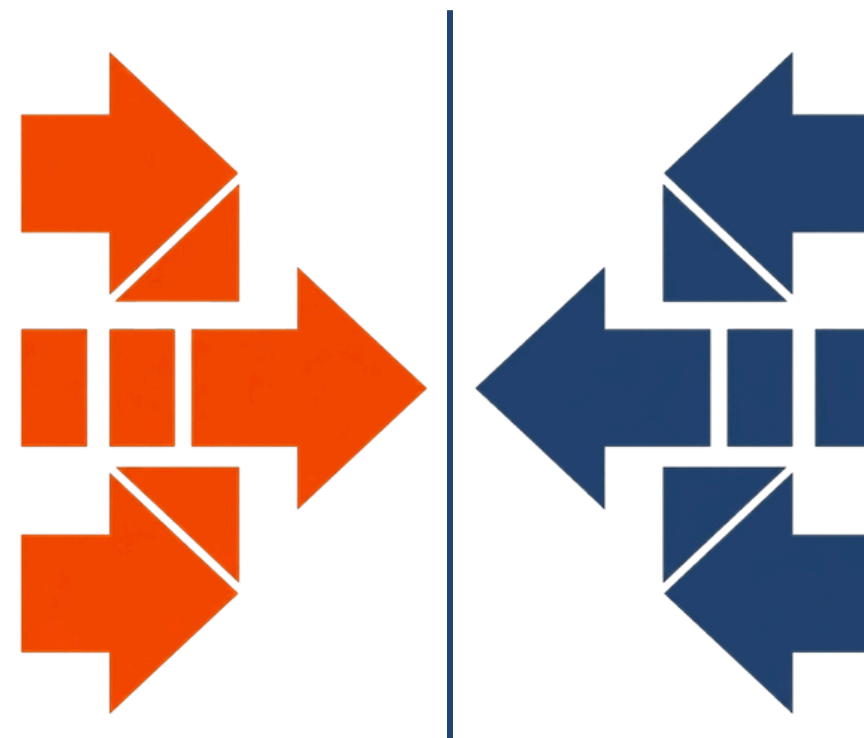
Mechanizmy ryzyka i ochrony (nauka o profilaktyce)

Założenie wstępne: Trudności społeczno-emocjonalne i zachowania dysfunkcyjne nie pojawiają się losowo. Są wynikiem specyficznych uwarunkowań.

CZYNNIKI RYZYKA

(warunki sprzyjające dysfunkcjom)

- ◆ Niskie poczucie przynależności
- ◆ Słabe relacje z dorosłymi
- ◆ Negatywne normy rówieśnicze
- ◆ Brak regulacji emocji

CZYNNIKI CHRONIĄCE

(zasoby ograniczające ryzyko)

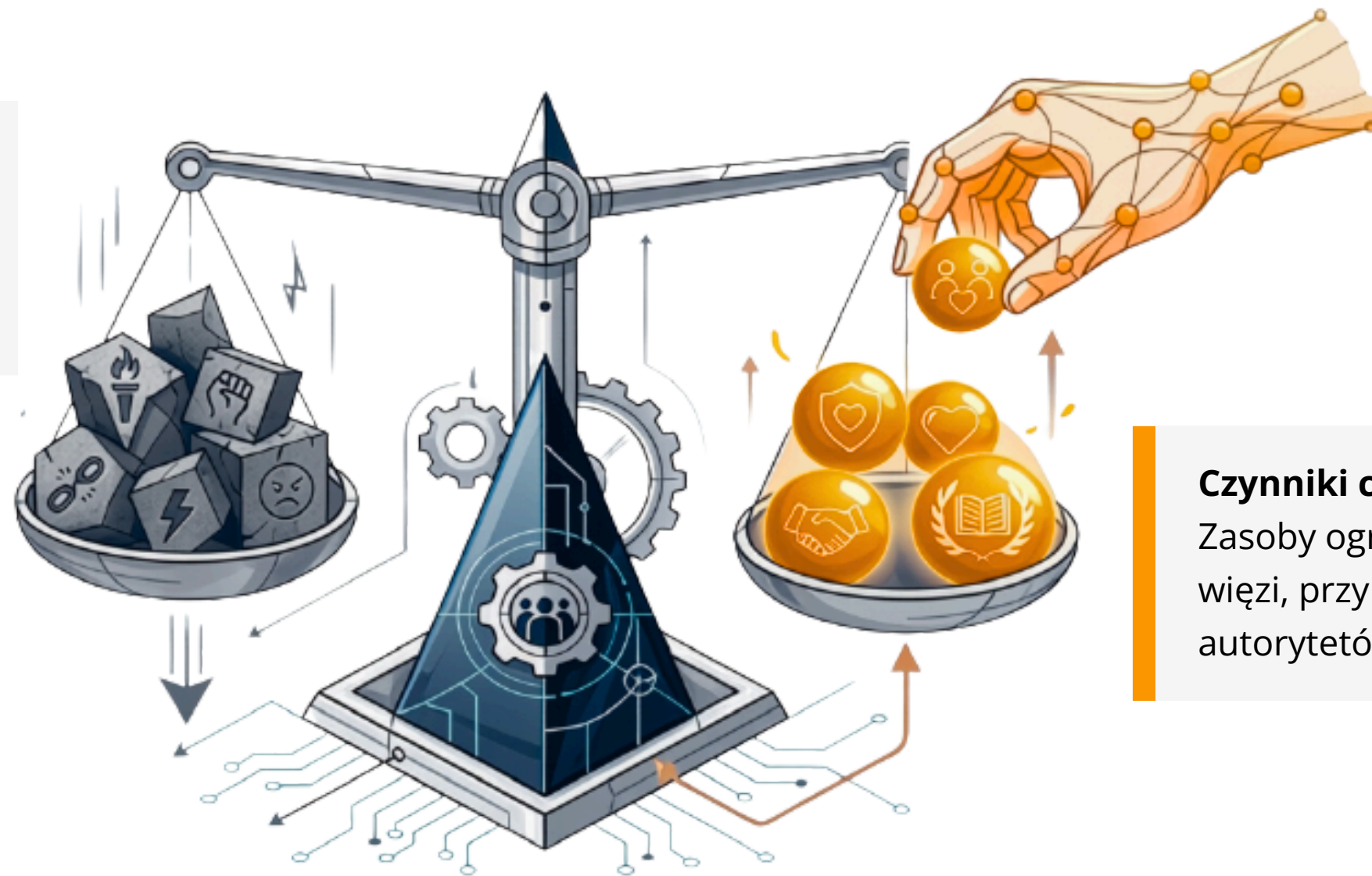
- ◆ Pozytywne więzi emocjonalne
- ◆ Silne zainteresowanie nauką
- ◆ Respektowanie norm społecznych
- ◆ Konstruktywna grupa rówieśnica

Wielopoziomowość wpływu: Te same mechanizmy ryzyka prowadzą do różnych problemów (absencja, agresja). Redukcja jednego czynnika ryzyka przynosi wielowymiarowe korzyści.

Nauka o profilaktyce: balansowanie ekosystemu

Czynniki ryzyka.

Warunki sprzyjające dysfunkcjom.
Skuteczna szkoła identyfikuje je, aby
neutralizować ich wpływ.

Czynniki chroniące.

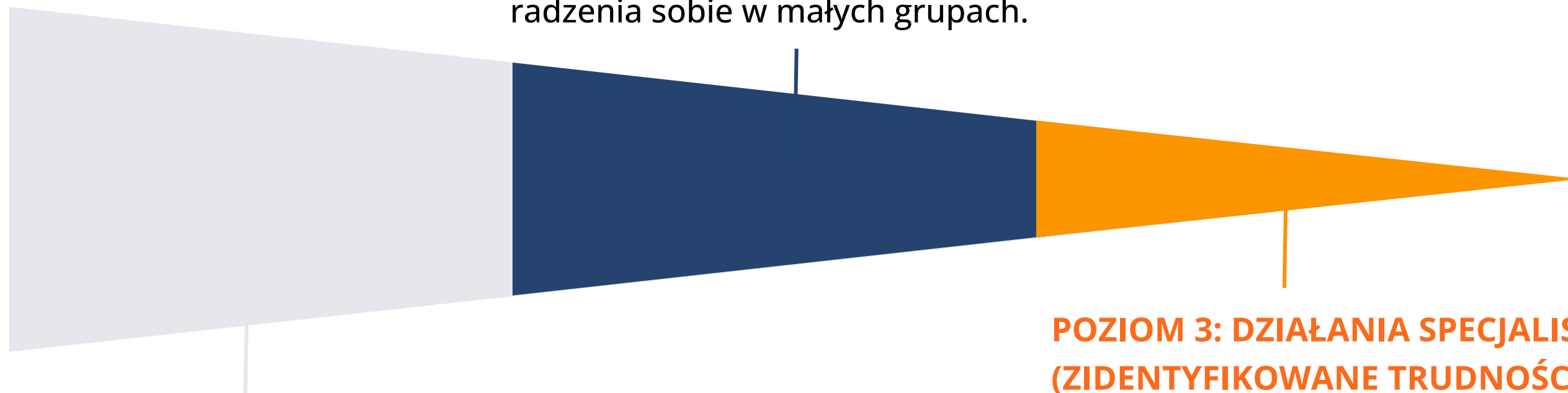
Zasoby ograniczające problemy. Silne
więzi, przynależność i respektowanie
autorytetów.

Współczesna profilaktyka to nie tylko reagowanie na zachowania ryzykowne. To przede wszystkim systematyczne wzmacnianie czynników chroniących, które zwiększają odporność młodych ludzi i wspierają ich prawidłowy rozwój.

Poziomy działań wspierających (architektura interwencji)

POZIOM 2: DZIAŁANIA UKIERUNKOWANE (GRUPY RYZYKA)

Celowe wsparcie dla uczniów narażonych na wpływ specyficznych czynników ryzyka, np. treningi umiejętności radzenia sobie w małych grupach.

POZIOM 1: DZIAŁANIA UNIWERSALNE (WSZYSCY UCZNIOWIE)

Budowa bezpiecznego klimatu, kształtowanie kompetencji społeczno-emocjonalnych, integracja norm. (Fundament całościowego podejścia).

POZIOM 3: DZIAŁANIA SPECJALISTYCZNE (ZIDENTYFIKOWANE TRUDNOŚCI)

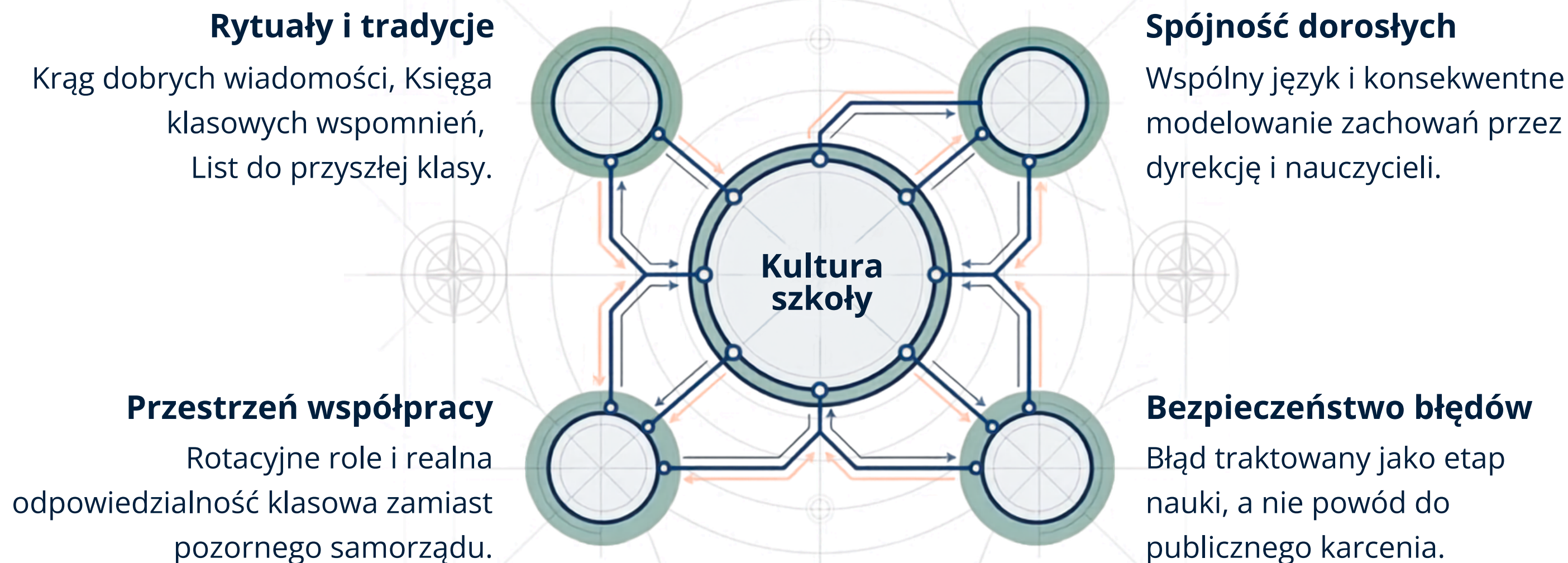
Intensywna, zindywidualizowana pomoc psychiczno-pedagogiczna dla uczniów z wyraźnymi trudnościami adaptacyjnymi lub behawioralnymi.

Integracja profilaktyki z kulturą organizacyjną szkoły

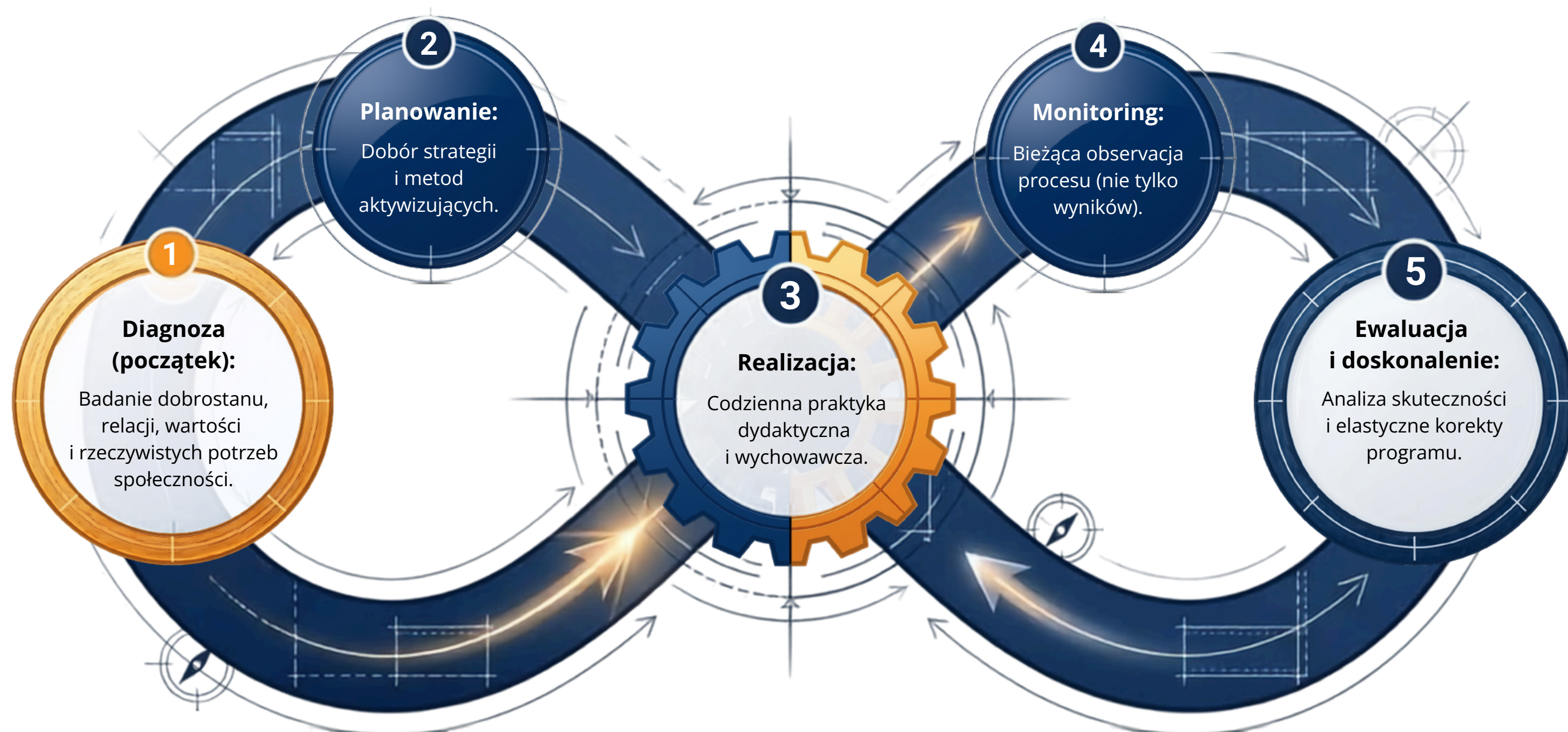
OBSZAR ORGANIZACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA
KLIMAT I RELACJE SPOŁECZNE	Systematyczna praca nad normami komunikacji, budowa zaufania oraz bezpieczeństwa psychicznego.
ZASADNICZY PROCES DYDAKTYCZNY	Wykorzystanie metod aktywizujących, budowanie realnej sprawczości oraz uczenie się kooperacyjne.
ARCHITEKTURA PRZESTRZENI SZKOLNEJ	Celowe projektowanie stref wsparcia emocjonalnego oraz przyjaznego środowiska fizycznego.
PROCEDURY ORGANIZACYJNE	Zdefiniowane i transparentne mechanizmy interwencji, przewidywalność reakcji dorosłych.
PRZYWÓDZTWO EDUKACYJNE	Modelowanie współpracy przez dyrekcję, aktywna troska o dobrostan kadr pedagogicznych i niepedagogicznych.

Kultura szkoły: ekosystem, w którym żyją wartości

Szkoła uczy przez to, JAK funkcjonuje, a nie tylko przez to, co deklaruje.

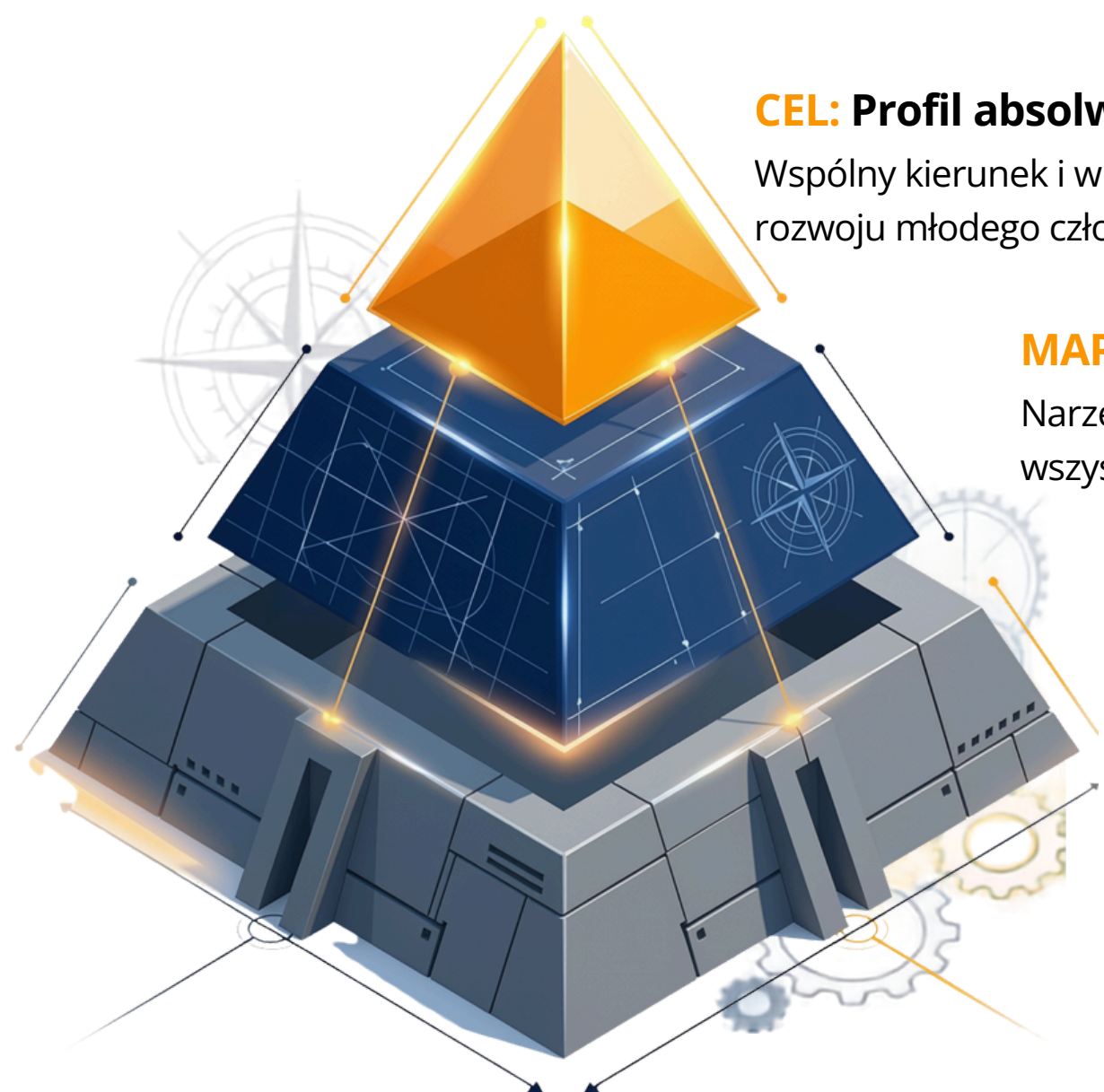
Zarządzanie rozwojem: ciągły cykl ewaluacyjny

Od biurokracji do kultury organizacji uczącej się.

Kultura szkoły: prawdziwe miejsce realizacji Reformy26

Jak budujemy środowisko sprzyjające rozwojowi ucznia.

CEL: Profil absolwenta i absolwentki

Wspólny kierunek i wizja rozwoju młodego człowieka.

MAPA: Program wychowawczo-profilaktyczny

Narzędzie strategiczne integrujące wszystkie działania szkoły.

SILNIK: Codzienna praktyka nauczyciela

Relacje, komunikacja, metody aktywizujące i wymagania.

Profil absolwenta i absolwentki nie staje się rzeczywistością dzięki zapisom w dokumentach, lecz dzięki **codziennym doświadczeniom** uczniów. **Kultura szkoły** to zbiór naszych **wspólnych, codziennych decyzji**.

Praktyka ponad teorią, Decyzje ponad dokumentami. Ludzie ponad procedurami.

Zasady wdrażania Profilu absolwenta i absolwentki

Praktyczna realizacja edukacji włączającej w oparciu o profil wymaga przestrzegania **czterech głównych zasad** organizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego.

Wielość ścieżek osiągnięcia celów

Stosowanie zróżnicowanych metod pracy na lekcji oraz umożliwienie uczniom demonstrowania nabytych kompetencji na wiele różnych sposobów.

Oparcie na mocnych stronach

Odejście od wyłącznego kompensowania deficytów na rzecz identyfikacji i systematycznego rozwijania osobistego potencjału ucznia.

Indywidualizacja nie oznacza obniżania wymagań

Cele rozwojowe pozostają niezmiennie, modyfikacji ulega wyłącznie droga prowadząca do ich osiągnięcia oraz forma realizacji.

Wielowymiarowa współpraca

Tworzenie profilu ucznia we współpracy z rodzicami oraz specjalistami, gwarantujące całkowitą spójność działań pomiędzy środowiskiem szkolnym a domowym.

Od programu do kultury szkoły: podsumowanie

Kultura szkoły to fundament. Profil absolwenta i absolwentki realizuje się nie w dokumencie, lecz w codzienności – w relacjach, wymaganiach, wsparciu i osobistym przykładzie nauczyciela.

Program wychowawczo-profilaktyczny przestaje być papierowym opisem działań. Staje się strategicznym narzędziem, które poprzez codzienną praktykę całej społeczności szkolnej, przekształca Wizję absolwenta i absolwentki w rzeczywistość.

A modern building interior with a large glass facade and a staircase. The space is filled with various tropical plants, including large monstera leaves and smaller greenery. The lighting is bright and natural, coming from the large windows. The overall atmosphere is clean, modern, and nature-inspired.

Istota trwałej zmiany

Rozwój szkoły to nie proste wdrożenie reformy,
modelu zarządzania czy zestawu technik.
Sednem jest przekształcenie kultury szkoły
w taki sposób, aby cała społeczność uczyła się,
współpracowała i działała
na rzecz wspólnej wizji.

Materiał opracowały:

Prof. dr hab. Inetta Nowosad

Dr hab. Aleksandra Tłuściak-Deliowska, prof. APS

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00, fax. 22 345 37 70

e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

ore.edu.pl

